

Retningslinjer for helse og hygiene i purkninger

Vedtatt av Samarbeidsrådet for Helsetjenesten for svin 25.03.2015

1 Formål

Retningslinjene skal medvirke til å sikre god helsestatus i norske purkninger. De skal angi minimumsnivå for hygienisk standard, smittebeskyttelse, helsekrav og anbefalinger i forhold til medisinbruk og kontrollrutiner.

2 Besetninger som retningslinjene gjelder for

Retningslinjene gjelder for nav og satellitter i alle norske purkninger.

3 Renhold

- Det skal foretas daglig, mekanisk renhold i binger hvor det ikke er talle.
- Mellom hvert innsett i satellittene skal det gjøres grundig rent. Vasking og opptørking gjennomføres etter rutiner beskrevet av HT-svin, før innsett av dyr (Vedlegg 1).
- Desinfeksjon skal gjennomføres hvis det har vært spesielle sjukdomsproblemer i foregående innsett.
- Minst en gang årlig skal grisehuset med redskaper og utstyr gjennomgå en grundig rengjøring.

4 Smittebeskyttelse

4.1 Generelt

- Rutiner for smittebeskyttelse og transport av dyr skal være godkjent av veterinærkonsulenten ved slakteriet.
- Nav og satellitter bør ikke ligge i umiddelbar nærhet av andre besetninger (helst ikke under 250 m).
- Besøk av utenforstående skal begrenses.
- Det skal føres besøksprotokoll.
- Inngangsparti, utlastingsrom og rom for levering av fôr og strø skal plasseres slik at det blir minst mulig kryssende trafikk.

4.2 Innslusing av personer og utstyr

- Smittebeskyttelse ved persontrafikk inn i besetningen skal sikres etter prinsipper beskrevet i brosjyren "Smittebeskyttelse i grisehus" (Vedlegg 2). På alle fjøsdører skal det finnes skilt om adgang forbudt uten eiers samtykke.
- Det skal være en klart definert «ren», indre del av husdyrrommene og en «uren», ytre del. Skillet mellom «ren» og «uren» del skal markeres med tett skille til golv.
- Alle (inkludert eier/røkter) som passerer gjennom slusen fra «uren» til «ren» sone skal skifte til besetningens fottøy og kjeledress og foreta håndvask.
- Varmt og kaldt vann, såpe og håndkle skal være lett tilgjengelig ved overgangen mellom ren og uren sone.

- Praksiskoffert skal ikke tas med inn i besetningen. Det skal være plass til koffert og på overgangen mellom ren og uren sone.
- Besetningseier er ansvarlig for at fottøy og overtrekstøy til enhver tid holder god hygienisk standard.
- Der hvor grisene holdes i flere, atskilte, bygninger, skal det minimum skiftes fottøy når en passerer fra en bygning til en annen. Det anbefales egen smittesluse til hver bygning.
- Utstyr som har vært i andre husdyrmiljø skal vaskes og desinfiseres før det tas inn i besetningen. Det er spesielt viktig å være oppmerksom på dette i forbindelse med gjødselhåndtering og nødslakting.

4.3 Kontakt til utlandet

- Personer som har oppholdt seg i utlandet skal ikke inn i husdyrrommene før etter dusj og klesskift.

For personer som har vært i kontakt med husdyrmiljø i andre land, inkludert husdyrkongresser, skal det gå minst 48 timer hvorav minst 24 timer i Norge, før man går inn i besetningen, og etter å ha gjennomgått grundig kroppsvask. For personer som har oppholdt seg i områder med alvorlige smittsomme sykdommer som afrikansk og klassisk svinepest og munn og klauvsjuka anbefales 72 timer. Klær og sko som er brukt i utlandet skal ikke brukes i grisehuset.

- Ved besøk i svinebesetninger i andre land, anbefales bruk av engangshansker, hodeplagg og maske med ventil eller kirurgisk munnbind.
- Grundig vask og desinfeksjon av hender, helst kombinert med dusj umiddelbart etter besetningsbesøk i utlandet skal gjennomføres.

Spesielt om LA-MRSA

- Etter besøk i utenlandske svinebesetninger skal eier/røkker så fort som mulig teste seg for LA-MRSA. Inntil negativt prøvesvar foreligger skal det benyttes beskyttelsesrutiner som beskrevet under.
- Ved ansettelse av personer som har arbeidet i svinebesetninger i andre land skal disse testes for LA-MRSA. Inntil negative prøvesvar foreligger skal det benyttes beskyttelsesrutiner som beskrevet under.
- Rådgivere fra andre land som ikke er testet fri for MRSA etter ankomst til Norge skal benytte beskyttelsesrutiner som beskrevet under.
- Beskyttelsesrutiner som skal følges i purkeringer inntil negativt prøvesvar for LA-MRSA foreligger:
 - Før man går inn i besetningen skal det gjennomføres dusj, inklusive hårvask, grundig vask og desinfeksjon av hender. Under besetningsbesøket skal kirurgisk munnbind, hodeplagg og engangshansker benyttes i tillegg til besetningens overtrekksklær og støvler. Overtrekksklær og hodeplagg skal vaskes ved 60 °C daglig etter bruk.

4.4 Rekruttering av livdyr

- Kun avlsdyr fra godkjent avlsbesetning kan føres inn i purkeringen. Det skal fortrinnsvis rekrutteres fra én fast besetning.
- Skifte av leverandørbesetning(er) og rekruttering fra mer enn én fast formeringsbesetning skal godkjennes av veterinærkonsulenten ved det aktuelle slakteriet.
- Dyr som har vært ført ut av en purkering kan ikke føres inn i ringen igjen.
- Det er forbudt å flytte dyr mellom purkeringer.

- Eventuell intern rekruttering av avlsdyr skal fortrinnsvis legges til én satellitt. Denne satellitten skal ha spesielt kvalitetssikret smittebeskyttelse og helseovervåking.
- Opplegg for egen rekruttering av purker til ringen skal godkjennes i hvert enkelt tilfelle av slakteriets veterinærkonsulent.

4.5 Innslusing i navet

- Ny-innkjøpte avlsdyr skal holdes atskilt fra øvrige purker i navet, fortrinnsvis i egen bygning, i minimum 3 uker. Dette er særlig viktig hvis det kjøpes dyr fra flere formeringsbesetninger.

4.6 Bedekning

- Purkene skal bedekkes med sæd fra godkjent råne i purkeringen, eller med sæd som kommer fra norsk, offentlig godkjent rånestasjon.

4.7 Salg av ”overskuddspurker”

- Det skal i utgangspunktet ikke selges avlsdyr ut av purkeringen.
- Drektige ”overskuddspurker”/”sistevalgspurker” kan likevel i begrenset omfang selges til faste besetninger som har inngått avtale om å motta slike purker.
- Disse purkene skal ikke føres tilbake til navet og de skal ikke selges videre.
- Besetninger som inngår avtale om kjøp av overskuddspurker må være kombinertbesetninger som ikke selger dyr til andre besetninger (kun transport av dyr til slakt).

4.8 Spesielt for satellittene

- Satellittene skal ta griser kun fra navet.
- Det skal være seksjonert drift med ”alt inn – alt ut” i de ulike avdelingene.
- Hvis satellittene fôrer opp slaktegriser skal disse holdes i eget rom atskilt fra andre aldersgrupper. Det skal minimum være et rom eller en gang mellom avdelingene.
- Det skal skiftes skotøy og overtrekkstøy ved passasje til og fra slaktegrisavdelingen.
- Ved nybygg/oppstart skal det ikke være direkte gjennomgang fra purker/fødeavdeling til slaktegrisavdeling. Slaktegrisavdeling skal ha egen inngang og smittesluse. Hvis mulig bør slaktegris holdes i et separat bygg.

4.9 Utlasting

- Utlastingsområder for slakt og smågris skal være stengt til dyrerom.
- Ved nybygg skal det bygges eget utlastingsrom.
- Purker som skal tilbake til navet skal ikke lastes ut fra samme område som slaktegris.
- Utlastingsområder skal vaskes og desinfiseres så raskt som mulig etter bruk.
- Sjøfører på dyretransport skal ikke inn i besetningens rene del. Hvis det oppstår situasjoner hvor sjåføren må inn, skal reglene i punkt xxx om innslusing av personer følges.

4.10 Transport

- Transport av purker mellom nav og satellitter skal foregå direkte mellom besetningene på rengjort og desinfisert kjøretøy som ikke har kjørt griser fra besetninger utenom purkeringen siste 24 timer.
- Ved egentransport av purker skal bilen gjøres mekanisk ren umiddelbart etter hver transport. Bilen skal vaskes og desinfiseres.

- Purker skal ikke transporteres siste 2 uker før forventet grising.
- Vaksinerings bør gjøres ca. en uke før transport.
- Smågriser skal hentes av rene, tomme biler, eventuelt av bil med smågriser fra satellitter i samme purkering.
- Slaktegriser og purker til slakt skal hentes med rene, tomme biler, eventuelt av bil med dyr fra navet eller andre satellitter i samme purkering.
- Ved egentransport av slaktegriser og/eller purker til slakt skal bilen vaskes og desinfiseres umiddelbart etter bruk.

4.12 Fôr

- Fôret skal transporteres og lagres på en måte som beskytter det mot forurensning (f. eks. fra gnagere og fugler) og oppvekst av ugunstig mikroflora.

4.13 Andre husdyr

- På gårder med flere husdyrslag skal grisene holdes i rom atskilt fra andre husdyrslag og med separat smittebeskyttelse for grisehuset, jf. pkt. 4.2.
- Hunder og katter skal ikke ha adgang til grisehuset.

4.14 Gnagere, fugler og fluer

- Fugler skal holdes ute av grisehuset.
- Det skal rutinemessig gjennomføres systematiske tiltak for å bekjempe gnagere og fluer.

4.15 Utedrift

- Purkene skal ikke holdes ute.

5 Helsekrav og bruk av medisiner

5.1 Helsekrav

- Purkeringene skal være klinisk fri for skabb, svinedysenteri, smittsom grisehoste og nysesjuka
- Ved mistanke om smittsom sykdom skal eier straks varsle besetningens veterinær og slakteriets veterinærkonsulent.
- Mykoplasmasituasjonen skal overvåkes ved årlig testing. Dette dekkes av Mattilsynets OK-program.

5.2 Bruk av legemidler

- Bruken av legemidler skal være i samsvar med retningslinjer gitt i KSL. All bruk av legemidler, også behandlinger utført av eier, skal føres på helsekort.
- Omfattende systematisk medisinerings skal være klarert med slakteriets veterinærkonsulent.
- Rutiner for vaksinasjon og forebyggende spolormbehandling skal være godkjent av slakteriets veterinærkonsulent.

5.3 Forebyggende helsearbeid

- Navet skal ha veterinær gjennomgang minst én gang hver måned, helst en gang for hver pulje og da i løpet av første uka etter at purkene kommer tilbake til navet.
- Satellittene bør ha veterinær gjennomgang av besetningen en gang for hver pulje.

- Lokal veterinær skal omgående varsle besetningsveterinær og slakteriets veterinærkonsulent dersom det oppstår mistanke om smittsom sykdom i navet eller i satellitt.

5.4 Forebyggende helsearbeid

Oppfølging fra slakteri

- Navet skal ha besøk av slakteriets veterinærkonsulent minst 1 gang per år. Veterinære besøk ut over dette avtales etter behov.
- Satellitter skal ha 1 årlig besøk av slakteriets veterinærkonsulent/konsulent. Veterinære besøk ut over dette avtales etter behov. Det åpnes for at representant fra navet kan delta på det årlige besøket i satellittene.
- Deltakelse av slakteriets veterinær på møter i purkeringen og fagmøter for lokale veterinærer som har avtale med nav og satellitter, skjer etter behov og ønske fra purkeringen.

6 Tolkning av retningslinjene

Spørsmål angående tolkning av retningslinjene rettes til slakteriets veterinærkonsulent som eventuelt tar det opp med ledelsen i Helsetjenesten for svin. Ved behov kan ledelsen i Helsetjenesten for svin ta spørsmålene opp i Arbeidsutvalget for endelig avgjørelse.